

ผลของการฝึกอานาปานสติร่วมกับการแก้ปัญหาแนวอริยสัจสี่ ต่อความเครียด
ของมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง

นางสาว พรทิพย์ อนันตกุล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-1078-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE EFFECT OF ANAPANASATI PRACTICE WITH ARIYASACCA'S
PROBLEM-SOLVING ON STRESS CANCER CHILDREN'S MOTHERS

MISS PORNTIP ANANTAKUL

A Thesis Submitted in partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

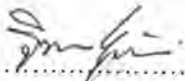
Academic Year 2000

ISBN 974-13-1078-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลการฝึกอานาปานสติร่วมกับการแก้ปัญหาแนวอริยสัจสี่ ต่อความ
เครียดของมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง
โดย นางสาวพรทิพย์ อนันตกุล
สาขาวิชา การพยาบาลศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร.เพ็ญพักตร์ อุทิศ

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทยานนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.เพ็ญพักตร์ อุทิศ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์)

พรทิพย์ อนันตกุล : ผลของการฝึกอานาปานสติร่วมกับการแก้ปัญหาแนวอริยสัจสี่ ต่อ
ความเครียดของมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง (THE EFFECT OF ANAPANASATI
PRACTICE WITH ARIYASACCA'S PROBLEM - SOLVING ON STRESS OF
CANCER CHILDREN'S MOTHERS) อ.ที่ปรึกษา รศ.ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์
อ.ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ ; 140 หน้า. ISBN 974-13-1078-1

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกอานาปานสติร่วมกับการ
แก้ปัญหาแนวอริยสัจสี่ ต่อความเครียดของมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง กลุ่มตัวอย่างคือมารดาเด็กที่
ป่วยด้วยโรคมะเร็งซึ่งมีระดับความเครียดปานกลางถึงสูงมากที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลศิริราชตั้งแต่วันที่
1 มกราคม 2544 - 10 เมษายน 2544 จำนวน 30 คน และจับคู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วสุ่มเป็นกลุ่ม
ทดลอง 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน กลุ่มทดลองเป็นกลุ่มมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งที่ได้รับการฝึก
อานาปานสติร่วมกับการแก้ปัญหาแนวอริยสัจสี่ กลุ่มควบคุมเป็นกลุ่มมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งที่ได้รับ
คำแนะนำตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบประเมินความเครียดของมารดาเด็กที่ป่วย
ด้วยโรคมะเร็งและแผนการสอนการฝึกอานาปานสติและการแก้ปัญหาแนวอริยสัจสี่ เก็บรวบรวมข้อมูลโดย
การให้มารดาตอบแบบประเมินความเครียดก่อนและหลังการสอน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t - test

ผลการวิจัยพบว่า

- 1.ความเครียดของมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งภายหลังการฝึกอานาปานสติร่วมกับการแก้
ปัญหาแนวอริยสัจสี่ ต่ำกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- 2.ความเครียดของมารดาเด็กที่ป่วยด้วยโรคมะเร็งภายหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและ
กลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน

สาขาวิชา...การพยาบาลศึกษา....

ปีการศึกษา....2543.....

ลายมือชื่อนิสิต.....พรทิพย์ อนันตกุล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....จินตนา ยูนิพันธุ์.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....เพ็ญพักตร์ อุทิศ.....

427 76093 36 : MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORD: STRESS / ANAPANASATI / ARIYASACCA

PORNTIP ANANTAKUL : THE EFFECT OF ANAPANASATI PRACTICE WITH ARIYASACCA'S PROBLEM - SOLVING ON STRESS OF CANCER CHILDREN' S MOTHERS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. JINTANA YUNIBHUND Ph.D. PENPAKTR UTHIS, Ph.D. 140 pp. ISBN 974-13-1078-1

The purpose of this quasi - experimental research was to determine the effects of Anapanasati practice with Ariyasacca's problem-solving on stress of cancer children's mothers. Research samples composed of 30 mothers with cancer children who were admitted in children unit at Siriraj Hospital during January 1, 2001 - April 10, 2001. These mothers, who had medium to high scores on the stress scale, were matched and then randomly assigned into two groups, one experimental and one control group. Each group consisted of 15 mothers. The experimental group participated in Anapanasati practice with Ariyasacca, while the control group received regular nursing guidance. The research instruments which were developed by the researcher were a stress scale and a teaching plan of Anapanasati practice with Ariyasacca's problem - solving. The t - test was used in data analysis to compare pretest and posttest scores.

The major results of the study revealed that :

1.The posttest stress score of mothers with cancer children who participated in Anapanasati practice with Ariyasacca's problem - solving program was statistically significant lower than the pretest scores at the .05 level.

2.There is no difference between the stress scores of mothers after their participation in the Anapanasati practice with Ariyasacca's problem-solving program and those without participation.

Field of study...Nursing Education...

Academic year 2000.....

Student's signature...*Wintu*.....*atungo*

Advisor's signature...*[Signature]*.....

Co - advisor's signature...*[Signature]*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.เพ็ญพักตร์ อุทิศ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ช่วยกรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ รวมทั้งกำลังใจและแรงใจ ซึ่งผู้วิจัยรู้ทราบซึ่งประทับใจเป็นอย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดถึงเจ้าหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินการทดลองเป็นไปได้อย่างดี

กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลศิริราช หัวหน้าหอผู้ป่วยเด็กโรงพยาบาลศิริราช ตลอดถึงเจ้าหน้าที่พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล และบุคลากรในโรงพยาบาลศิริราชทุกท่านที่กรุณาเอื้อเฟื้อในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามและให้ความร่วมมือในการเข้ากลุ่มฝึกอานาปานสติร่วมกับการแก้ปัญหาแนววิจัยวิจัยนี้เป็นอย่างดี

กราบขอบพระคุณหัวหน้าหอผู้ป่วยอานันท์มิตล 5 และพี่ๆน้องๆอานันท์มิตล 5 ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในการอยู่เวรด้วยดีตลอดมา

กราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และขอบคุณพี่ๆเพื่อนๆและน้องๆที่คอยให้กำลังใจเสมอมา

พรทิพย์ อนันตกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 แนวเหตุผลและสมมุติฐาน.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	6
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง.....	10
2.1.1 ผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง.....	10
2.1.2 มะเร็งชนิดต่างๆที่พบบ่อยในเด็ก.....	10
2.1.3 อาการแทรกซ้อนจากการรักษามะเร็งในเด็ก.....	18
2.1.4 ครอบครัวเด็กป่วยด้วยโรคมะเร็ง.....	20
2.1.5 การปฏิบัติพยาบาลผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง.....	21
2.2 พยาบาลกับการช่วยเหลือผู้ดูแลผู้ป่วย.....	23
2.2.1 บทบาทพยาบาลกับการช่วยเหลือผู้ดูแลผู้ป่วย.....	23
2.2.2 บทบาทพยาบาลกับการช่วยเหลือมารดาผู้ป่วยเด็ก.....	27
2.2.3 พยาบาลกับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา.....	28
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับความเครียด.....	29
2.3.1 ความหมายและสาเหตุของความเครียด.....	29
2.3.2 การประเมินความเครียด.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3.3 การเผชิญความเครียด.....	34
2.4 การเผชิญความเครียดของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง.....	36
2.4.1 ความเครียดและสาเหตุของความเครียด.....	36
2.4.2 การเผชิญความเครียดของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็ง.....	38
2.4.3 การเผชิญความเครียดด้วยการแก้ปัญหา.....	39
2.5 การช่วยเหลือมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งในการเผชิญความเครียด.....	39
2.5.1 การช่วยเหลือเพื่อผ่อนคลายจากความเครียดโดยการทำ อานาปานสติ.....	40
2.5.2 การช่วยเหลือเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาเป็นกลุ่ม โดยการแก้ปัญหาแนวอริยสัจ 4.....	43
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	54
2.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	59
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	60
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
3.3 กระบวนการทดลอง.....	67
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	79
รายการอ้างอิง.....	86
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	96
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	97
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	99
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	140

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 การพยากรณ์โรคของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาวในเด็ก.....	11
2 กิจในอริยสัจ.....	49
3 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง.....	62
4 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	73
5 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับความเครียด ของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งก่อนการทดลองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม.....	75
6 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับความเครียด ของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง.....	76
7 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับความเครียด ของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งของกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง.....	77
8 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระดับความเครียด ของมารดาผู้ป่วยเด็กโรคมะเร็งของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง.....	78